

מרובה פרק שביעי בבא קמא

פא.

עין משפט
נר מצוה

(א) [מעטת ו:י]. (ב) [עירובין יז. טוטה מה: סנהדרין ז:י]. (ג) [נבלאס פ"ב מ"ה]. (ד) [רש"י מותק זה]. (ה) [ע"ב]. (ו) [א"ל בערוך פ"י שביעי הכותב היינו שביעין שכן רשות לבי אדם כלומר אינן מופקדין לרבים אלא יש להם בעלים ועיין בספר ש"מ, ו:י]. (ז) [לפת רש"י, ח:י]. (ח) [ג"ל רבא].

הגהות הב"ח

(א) גם מעלו לה עשבים דמי: (ב) רש"י ד"ה חוץ ממנה וכו' מן קטנות. י"ב וממקטת ר"ה דף י"ב ע"ב פ"ש"י דהוא מן תבלין:

גליון הש"ס

גמ' ובגמ' מן הפקק ולבעלה עיין י"ב דף פ ע"ב תוס' ד"ה מקטנת. י"ב וממקטת ר"ה דף י"ב ע"ב פ"ש"י דהוא מן תבלין:

לעזי רש"י

פגני"א [פניגרי"א]. הלכה (גורנות יווני). צנח המשמש לחבלין. גז"ר [גז"ר]. מלכותה לדגים. ובי"א [ויני"א]. מלכותה לדגים (בברגמניו). טורדיל"ש [טורדיל"ש]. בבלולים קנים.

רבינו הגנאל

ושיהו מרעין בחורשין. פי' ביערים וכן תרגום יעקב חורשא. ומלקטין עצים משדותיהן, לא אמרו אלא בחורש והיני. פי' הומו טיה, היני קוצים, וקוטמין נטיעה בכל מקום, חרין מגרופיות של זית. פי' ענף של זיתים. פי' ר' נחום בות כביצה מותר, ושאר כל האילנות מחובו של אילן. פי' ענפים שבצדדין שפחבין האילן. ולא מחורו, עיקר לבו של אילן, וזה שאמרו מחובו מן השרש שאינו עושה פירות וממקום שאינו רואה את החמה. וזה מפורש בתלמוד היכי דמי מן הגזע והד"ד מן השרשים, א"ר יוחנן כל שרואה פני חמה והו העולה מן הגזע ושאינו רואה פני חמה והו העולה מן השרשים.

שיהו מרעין. בהמות בחורשין ושלא יקפיד בעל היער על כך: **ומלקטין עלים**. משהו חצירו וכן עשבים למאכל בהמה: **חוץ משדה תלתן**. דמעלו לה עשבים הגדילות עמה והתולשן מפסיד את התלתן. **תלתן** מין (ט) קטנית ושמה פגני"א: **וקוטמין נטיעות**. מן האילן קוטם בד ליטע או להרכיב ולא יקפיד בעל האילן: **חוץ מגרופיות של זית**. הו"פ זיתו לשרוף מניח שתי גרופיות מלא שני אגרופין כדאמר בהמוכר את הספינה (ב"ב דף ט"ז ב). והן מחליפות ומוציאות דין ומשם אינן לקטום נטיעה מפני שמפסיד את הגרופיות: **בשחילה**. מחדש וכל שכן מעיינות ישנים שהיו מימות יהושע: **ומחנין**. ומטילין חכה לגוד דגים: **זימה של עבדיא**. ואע"פ שחבלן נפתלי היתה כולה כדאמרינן לקמן (ע"ב): **שלא יפרוש קלע**. דרך ליידיש לתקוע ימידות ולעשות גרדי קנים צמים להלכד סם דגים וקורין לו במקומינו גז"ר ובזכרן אשכנז קורין לו ווי"א. (ז) [שלא יפרוש קלע] מפני שמעכב ומעמיד את הספינה: **לאחורי הגדר**. לקמן (ט) מפרש עין לא נרכה אלא ליטול הימנה נרוד לקנח ואע"פ שפורק את הגדר: **ומהלגין בשביעי הרשות**. סתם בני אדם משהכניסו תזוזתם עד שעת הזריעה מפקידים שדמיהם ליכנס בהן כל אדם לקצר את הדרך שלא יקיף והן נקראין שביעי הרשות לפי צרכות עושיין והתנה יהושע שלא יקפידו על כך (י): **עד ספרד רביעה שניה**. זמנה בי"ז מנחשון כדאמרינן בתענית (דף ט"ז ט). ומאלו והלאה הזרעים זומחות וקשה לה דריסת הרגל: **ומסתלקין לזידי הדרכים**. בכל עת ואפי' צומן שהתבזזה בשדות הפקיר לכל אדם להסתלק מן הדרך מפני הימידות וליכנס לגזול שדה חצירו וליקן על המינר אלל הדרך: **מפני יסודות הדרכים**. צימות החמה יבש הטיט ועשה כימדות מקום דריסת האדם ובהמה שדרסו סם צימות החורף ונעשו כשחיתות: **מפסוג**. מנתק זמורות הנושבות המעכבות אותו ועולה ויורד עד שמואל את הדרך: **מקומו**. מקום שגלס סם צבת מותר קנאו לקבורה ואין בעל השדה מעכב עליו: **דקה**. בהמה דקה צינר גסה שאינה מכלה את האילנות: **אצל כסלושין**. אחרי שטרם עליהן בעל השדה ומלשן אסור ליטול דעמיה עליהן: **ישישין**. דעתו עליהם לאור: **אין מחייבין אותו לעקוב**. העשבים ממנה משום כלאים לפי דבעל כרחו עתיד ליטלו שמפסיד את התלתן: **כאן**. שהתלתן עומדת לזרע: **כאן**. שזרעה לאכול הזרין טורדיל"ש בלע"ז: **דמירכבא**. מתפשטת וגודלת על העשבים ונעשין לה סמיכה כעין דלת"ז של כרס: **ומנא ידעינן**. אם זרעה לאדם דרי ליה למלקט מן העשבים בתנאי יהושע: **משארי**. עשויים כערוגות: **צוים כביצה**. כשיעור גובה ביצה כריך להניח מן הזית מלמטה סמוך לגזע: **מן הפקק ולמעלה**. מותר לקטום. פקק קשר: **מאיבו של אילן**. מפריו כלומר מענפין הרכין ודקין: **ולא מחודו**. מענפין גדולים וגסין כאילן גמור. ל"א מחובו של אילן ממתבזותו מקום שיש ענפין הרבה דהיינו באמצע גבוה ולא מחודו מלמעלה ענף האמצעי שהוא עליון ועיקר האילן מתבזות הגאונים: **מן החדש**. בד שגדל ויחוסף בשנה זו שעדיין אין עושה פרי: ולא

הכי אמר בפ"ק דביצה (דף ו. ושס) צו"ט שני יתעסקו זו ישראל אפילו צו"ט שני של ר"ה כ"ש מילה דשרי ע"י נכרי איסורא דאורייתא בשבת דפ"י בהלכות גדולות ושרי נמי ע"י ישראל צו"ט שני של ר"ה ומיחו אינן זה ק"ו דמן הדין הוה ליה למישרי לקבור מת בשבת אלא לפי שהוא מכושר ומנונה ומתצייש שנקצר בשבת שנעשה באיסור שבת אפילו ע"י נכרי מידי דהוה אההיא דמתן בפרק השולח (שבת דף ק"א). עשה נכרי ארון ופטר קצר אס בשביל ישראל לא יקצר זו עולמית ולא שרי כדשי שיעשו כמו בחי מטעם דפרישית ותדע דהא צמת שריא כמלית כדאמרינן בהמנינע (שס דף ט"ז): **דגדול כבוד הצריות א"כ כ"ש דהוה ליה למישרי לקבור ע"י נכרי אלא על כרחן טעמא הוה כדפרישית וא"ש מה לא דאמרינן בפ"ק דביצה (דף ט"ז). אממר שלא למיכחל עינא אפי' צו"ט שני של ר"ה ופריך והאמר (ט) רבה מת צו"ט שני יתעסקו זו ישראל מה שאין כן בביצה והשתא מאי פריך מביצה והא צרכי חולה אית לן למשרי טפי אפי' ממת דבסוף מפנין (שבת דף ק"ט). אמר דכל צרכי חולה נעשין על ידי ארמאי בשבת ומיכחל עינא מדמה התם לחולה שאין זו סכנה ואומר לנכרי ועושה אפי' איסורא דאורייתא א"כ אית לן למישרי בק"ו ממת אפי' לכתוש סמנין צוים טוב שני של ראש השנה על ידי ישראל ולמאי דפרישית אפי' פירש **הזין מגרופיות ש"ל זית**. פירש בקונטרס מלא שני אגרופין וצנחון פירש מגרופיים ענפים וענפי הזית קרוין גרופיים כמו יחור בתאנה וזמורה בצנפים שכל אחד יש לו סם לצדו והציא הא דלמר כצנחאשית רבה ואתה קח לך מכל מאלל אשר יאכל זמורות לנטיעות יחורי לתאנים גרופיות לזימים: **ומעין היוצא בתחילה בני העיר מסתפקין [ממנו]**. למאי דלמר לקמן דמנאים שהתנה יהושע אפי' צמול יש לתמוה הא דלמר בפרק כל הכלאים (ע"ז דף ק"ו. ושס)**

קב"ט א מ"י פ"ה מהל' מקי ממון הל' ג ס"א סמג עשין סו טור מ"מ סמג רעד: קב"ב ג ד מ"י שס ס"ב צ טוח"מ שס: קב"א ה ו ז מ"י פ"ב מהלכות כלאים הלכה ו הלכה ח והלכה ט והלכה י סמג לאון רפ טו"ש ע"י סמג ר"ל סמג ר"ל סמג ר"ל ט: קב"ב ח מ"י פ"ה מהל' מקי ממון הל' ג ס"א ד סמג עשין סו טוח"מ סמג רעד:

מוסף רש"י

שיהו מרעין בחורשין. שיהא כל אדם מולין בהמותיו לרעות יעור של חצירו ולא יקפיד בעל היער, משום דלא לקצרה קאי (שורבין יז). ומת מצוה קונה מקומו. לקבורה סם (טוטה מה). מן הפקק. ויהא הקשר שגלל הקנה פקוק וסמוס נה (ברכות כח).

המתחחה למעין מימינו מהו לנכרים ופשיט ליה מהא דלמר מים של רבים אין נאסרים ומשי דנצני מארעיה והשתא אכתי של רבים הם מתנאי יהושע ויש לחלק בין יואל מאליו לטרח זו וזפרו: **ומחביין בימה ש"ל מבריא**. כל אדם ובלבד שלא יפרוש קלע נמי לכל אדם ואפי' הצעלים עצמן כדנתיא לקמן שהתנו השצטים זה עם זה אצל כל הוה צמחמות וצנחא והיינו הצעלים שהוא שלהם: **אין מחייבין אותו לעקור**. פירש בקונטרס ש"כ עתיד ליטול לפי שמפסידין את התלתן וקשה לפירושו דאין מחייבין משמע שאין אסור בהגאתו ועוד דאם מתייאש ומתעלל לעוקרו למה לא נחייבו דהא איכא איסור כשמתייאש כדתנן במסכת כלאים (פ"ה מ"ו) הרואה ירק צמרנו ואמר לכשאגיע סם אלקטנו מותרין לכשאחזור אלקטנו והוסף מאתים אסור ונראה לרי' דאין מחייבין אותו לעקור דליכא איסורא שהרי הוא לא זרעו אלא מאליהן בלא ומשום מקיים בכלאים ליכא כיון דקשו להו עשבים ולר"ע איצטריך דלמר בפרק בתרא דע"ז (דף ט"ז). ובמכות (דף כ"א): המקיים בכלאים לוקה ולא מלקות ממש דלאו שאין זו מעשה הוא אלא איסורא בעלמא הוא א"כ אפי' לרצון איצטריך והיכא דניחא ליה

חיצובו חכמים שלא יחשדוהו שזרעם הוא דנקט תלתן שעלתה עם אפילו שמתכוין לזרוע מחילה שאר זרעים והתלתן עלה מאליו אפי' כיון דהשתא מיהא לא ניחא ליה בזרעים מחמת התלתן שעלה אין מחייבין אותו לעקור: **כאן לזירין**. ה"א דחון משדה תלתן לזירים דמעלו ליה ואת כיון דליכא איסור כלאים אמאי אסור ללקט והאמר בפ"ק דמו"ק (דף ו): שתקנו שיהיו מפקירין כל השדה שיש בו כלאים וי"ל דהכא בדליכא שיעורא כדתנן במסכת כלאים (פ"ב מ"ח) ומייתי לה בהמוכר פירות (ב"ב דף ט"ז): כל סאה שיש בו רובע ממין אחר ימט: